

شاخص‌های ارزیابی عملکرد دستگاه‌های اجرایی

به نام خدا

فهرست مطالب

۱	چکیده	۱
۱	مقدمه	۱
۲	۱- ارزیابی عملکرد از منظر قوه مقننه	۲
۳	۲- ویژگی شاخص‌های ارزیابی عملکرد قوه مقننه	۳
۳	۱-۲- مطابقت با قوانین و اسناد بالادستی	۳
۳	۲-۲- توجه به اهداف کلان و کلیدی در هر حوزه	۳
۴	۲- شاخص‌های فرابخشی و بخشی مهم	۴
۴	۱-۳- شاخص‌های فرابخشی	۴
۷	۲-۳- شاخص‌های بخشی	۷
۲۰	پیوست‌ها	۲۰
۲۳	منابع و مأخذ	۲۳

شاخص‌های ارزیابی عملکرد دستگاه‌های اجرایی

چکیده

در این مطالعه، با توجه به حق مالکیت سیاسی مردم بر دولت و جایگاه قوه مقننه، نظارت بر عملکرد قوه مجریه به‌عنوان یکی از مهمترین وظایف قوه مقننه، نظارتی سیاسی، کلان و راهبردی معرفی شده است. بدین معنا که در این سطح از نظارت، عملکرد دستگاهی و سازمانی مد نظر نیست، بلکه ارزیابی عملکرد هر حوزه براساس شاخص‌های کلان آن حوزه صورت خواهد گرفت. بدین ترتیب، شاخص‌های ارزیابی عملکرد به دو بخش شاخص‌های کلان و شاخص‌های کلیدی هر حوزه تقسیم شده است. جهت استانداردسازی طبقه‌بندی شاخص‌ها، از طبقه‌بندی COFOG استفاده شده و بنا به تعهد قانونی دولت در اجرای قانون برنامه پنجم توسعه، شاخص‌های کمی قانون برنامه پنجم در ذیل هر حوزه نیز استخراج شده است.

مقدمه

نظارت بر عملکرد قوه مجریه به‌عنوان مسئول اجرای خط‌مشی‌های نظام مدیریت دولتی هر جامعه از اهمیت و حساسیت بسیار بالایی برخوردار است، چراکه حجم بسیار عظیمی از منابع و ظرفیت‌های موجود در جامعه به دستگاه‌های اجرایی این قوه تعلق می‌گیرد و ازسوی دیگر بنا بر تعریفی که از عناصر نظام اداره امور عمومی و کارکردهای هریک از آنها وجود دارد، قوه مجریه مستقیماً در راستای اجرای خط‌مشی‌های تدوین شده و تحقق اهداف نظام سیاسی فعالیت می‌کند. در بسیاری از کشورها مهمترین وظیفه قوه مقننه پس از قانونگذاری، نظارت بر عملکرد قوه مجریه و چگونگی اجرای قوانین مصوب نمایندگان مجلس است. در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران نیز این مهم در نظر گرفته شده و سازوکارهای نظارتی متعددی طراحی و اجرا شده‌اند. فرآیند نظارت مجلس بر عملکرد قوه مجریه حاکی از وجود نواقص و محدودیت‌هایی است که در برخی شرایط مانع از اعمال نظارت کامل و مؤثر مجلس بر عملکرد قوه مجریه شده است.^۱ این گزارش پس از طرح موضوع ارزیابی عملکرد از منظر قوه مقننه، ویژگی‌های خاص

۱. مریم طهرانی و محمدرضا مالکی، بررسی پیشنهاد تشکیل سازمان نظارت مجلس شورای اسلامی، دفتر مطالعات برنامه و بودجه، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، شماره مسلسل ۱۰۹۹۳، ص ۱۰.

شاخص‌هایی که می‌تواند ارزیابی عملکرد دولت را امکانپذیر کند، به‌طور خلاصه تشریح و سپس با استفاده از یک استاندارد، اقدام به طبقه‌بندی وظایف دولت و ارائه شاخص‌هایی برای آن می‌کند. همزمان با تهیه این گزارش، مجموعه مطالعاتی که مبانی نظری شیوه‌های گوناگون ارزیابی عملکرد دولت را تشریح می‌کنند نیز در دست انجام است تا بتوان با توجه به ساختار قانون اساسی یک الگوی مناسب برای ارزیابی عملکرد دولت پیشنهاد و بر مبنای آن اقدام به تعریف شاخص‌های جامع و مانع کرد.

۱. ارزیابی عملکرد از منظر قوه مقننه

نظارت بر چگونگی عملکرد قوه مجریه، یکی از مهمترین وظایف و صلاحیت‌های قوه مقننه است که این صلاحیت برآمده از حق حاکمیت سیاسی مردم بر دولت است و لذا نظارتی سیاسی محسوب می‌شود.^۱ اما با توجه به شأن قوه مقننه و به‌منظور حفظ اختیارات و آزادی عمل و قدرت تصمیم‌گیری در قوه مجریه، این نوع نظارت از نوع راهبردی و کلان است. منظور از نظارت راهبردی این است که قوه مقننه بر خط‌مشی‌ها و چارچوب‌های کلی دستگاه‌های اجرایی نظارت دارد و میزان تحقق راهبردهای کلان سنجش و ارزیابی می‌شود و مسائل جزئی و عملیاتی مورد نظارت قرار نمی‌گیرد و در اصل نظارت‌های خرد و سطح پایین در درون خود قوه مجریه انجام خواهد شد. بنابراین ماهیت نظارت قوه مقننه بر عملکرد قوه مجریه از نوع نظارت سیاسی و در سطح راهبردی و کلان است. جهت تحقق این سطح از نظارت، می‌باید ارزیابی عملکرد،^۲ از عملکرد دستگاهی و سازمانی فراتر رفته و به موضوعات کلان در هر حوزه یا بخش سوق داده شود. به‌عنوان مثال ارزیابی عملکرد وزارت بهداشت و درمان، امری داخلی تلقی و به خود قوه مجریه واگذار شود و به همین ترتیب شاخص‌هایی که در این خصوص تعریف می‌شوند (از جمله تعداد آمبولانس‌ها، تعداد بیمارستان‌های هیئت امنایی، رسیدگی به مصدومین و...) هرچند که عملکرد وزارت بهداشت و درمان را نشان می‌دهد، اما مسئله‌ای درون‌سازمانی است و متناسب با نظارت قوه مقننه نخواهد بود. به همین ترتیب بررسی عملکرد سایر وزارتخانه‌ها یا سازمان‌ها و شاخص‌هایی که در این خصوص تعریف می‌شود نیز مشمول وظیفه نظارتی قوه مقننه نمی‌باشد و

۱. ارزیابی سیاسی خط‌مشی‌های دولتی می‌تواند به‌وسیله تقریباً همه افراد با هر نفع سیاسی انجام شود. ارزیابی‌های سیاسی برخلاف ارزیابی‌های اداری و قضایی معمولاً غیرنظام‌مند هستند و از نظر فنی نیز لزوماً چندان پیچیده نیستند. در ارزیابی‌های سیاسی سعی می‌شود با تقاضای ادامه یا تغییر خط‌مشی آن را موفق یا ناموفق جلوه دهند یکی از مهمترین و شاخص‌ترین نوع نظارت‌های پارلمان بر قوه مجریه از نوع نظارت و ارزیابی سیاسی است (مریم پهرانی و محمدرضا مالکی، بررسی پیشنهاد تشکیل سازمان نظارت مجلس، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، شماره مسلسل ۱۰۹۹۳، ۱۳۹۰، ص ۱۳).

۲. پیوست ۱ مفهوم ارزیابی عملکرد و مراحل آن را به‌طور مختصر تشریح کرده است.

در داخل قوه مجریه باید به آن پرداخته شود.

بنابراین پیشنهاد می‌شود در ارزیابی عملکرد قوه مقننه، بر دستگاه یا نهاد یا وزارتخانه تأکید نشود و در عوض با در نظر گرفتن وظایف دولت و تقسیم آن به چند زیربخش و احراز شاخص‌های مهم در هر بخش، نظارت راهبردی و کلان قوه مقننه به تصویر کشیده شود و به‌جای عبارت ارزیابی عملکرد دستگاه‌های اجرایی توسط قوه مقننه بهتر است گفته شود «ارزیابی عملکرد حوزه توسط قوه مقننه».

۲. ویژگی شاخص‌های ارزیابی عملکرد قوه مقننه

ویژگی شاخص‌های ارزیابی عملکردی که در پیوست ۲ به آن اشاره شده است، به‌صورت کلی و در هر نوع و سطحی از نظارت قابل تعمیم است، اما از آنجایی که نظارت قوه مقننه از نوع سیاسی و از سطح راهبردی و کلان برخوردار است، از حیث شاخص‌ها نیز باید این قابلیت نظارتی تقویت و تأیید شود لذا برای تکمیل بحث، دو ویژگی دیگر به شاخص‌های ارزیابی عملکرد اضافه می‌شود تا نظارت کلان، راهبردی و سیاسی گویا باشد:

۲-۱. مطابقت با قوانین و اسناد بالادستی

شاخص‌های تدوین شده نه تنها باید مغایرتی با قوانین و اسناد بالادستی نداشته باشند، بلکه باید در راستای اهداف آنها و تأمین‌کننده اهداف آنها باشد.

۲-۲. توجه به اهداف کلان و کلیدی در هر حوزه

از آنجا که نظارت قوه مقننه، از نوع راهبردی و کلان محسوب می‌شود، لذا پرداختن به شاخص‌های جزئی و سطح پایین (شاخص‌های خرد) مفید نیست. از این جهت، شاخص کلان که ارزیابی کلی از اقتصاد و عملکرد کلی دولت را نشان می‌دهد مد نظر است. جهت تحقق این امر، دو نوع شاخص تعریف شده است:

۱. شاخص‌های فرابخشی

این شاخص‌ها تصویری کلی و کلان از تحولات اقتصادی و اجتماعی کشور را نشان می‌دهد.

۲. شاخص‌های بخشی

این شاخص‌ها، اهداف کلان و کلیدی در هر بخش را شامل می‌شود.

در مورد هر دو گروه از شاخص‌ها، اگر در برنامه پنجم توسعه نیز شاخصی ذکر شده بود به‌عنوان تعهد قانونی دولت استخراج و ذیل هر بخش ذکر شده است. برای تعریف این دسته از شاخص‌ها ترجیح آن است که وظایف دولت بر مبنای یک استاندارد تفکیک و طبقه‌بندی شود. در این گزارش از استاندارد طبقه‌بندی وظایف دولت (COFOG)^۱ استفاده شده است. با این استثناء که شاخص‌های مربوط به امور عمومی در حوزه امور مالی، مالیاتی و بودجه که حالت فرابخشی دارند، در قسمت شاخص‌های فرابخشی طبقه‌بندی شده است. این طبقه‌بندی مشروح وظایف یا اهداف اقتصادی - اجتماعی دولت است که توسط واحدهای دولتی انجام شده و توسط دولت تأمین مالی می‌شود.^۲

۳. شاخص‌های فرابخشی و بخشی مهم

۳-۱. شاخص‌های فرابخشی

الف) شاخص‌های کلان

- رشد تولید ناخالص داخلی،
- میزان تولید ناخالص داخلی سرانه و رشد آن،
- حفظ نسبت پس‌انداز به تولید ناخالص داخلی،
- افزایش سهم بهره‌وری در رشد اقتصادی،
- ضریب جینی،
- امید به زندگی در بدو تولد،
- نرخ بیکاری،
- نرخ تورم،
- رشد تشکیل سرمایه ثابت ناخالص خصوصی و دولتی.

1. Classification of the Functions of Government

۲. برای اطلاع بیشتر رجوع کنید به کتاب «نظام آمارهای مالی دولت»، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، ۱۳۸۲، صص ۲۲۴-۲۲۲.

شاخص برنامه‌ای

۱. دستیابی به جایگاه دوم علمی و فناوری در منطقه و تثبیت آن تا پایان برنامه (ماده (۱۶)).
۲. حفظ نسبت پس‌انداز به تولید ناخالص داخلی به ۴۰ درصد (ماده (۲۳۴) بند «ب»).
۳. افزایش سهم بهره‌وری در رشد اقتصادی به یک‌سوم تا پایان برنامه (ماده (۷۹)).
۴. ضریب جینی به (۰/۳۵) در پایان برنامه (ماده (۲۳۴) بند «ه»).
۵. نرخ بیکاری ۷ درصد تا پایان برنامه (ماده (۲۳۴) بند «د»).
۶. رشد نرخ متوسط هشت درصد (۸٪) سالیانه تولید ناخالص داخلی (ماده (۲۳۴) بند «الف»).

ب) خدمات امور عمومی**۱. کاهش وابستگی به نفت**

- نسبت درآمدهای حاصل از نفت و گاز به کل منابع بودجه عمومی (مصوب و عملکرد).
- نسبت درآمدهای عمومی به استثنای درآمدهای نفت و گاز به اعتبارات هزینه‌ای (مصوب و عملکرد).

شاخص برنامه‌ای

۱. قطع وابستگی هزینه‌های جاری دولت به درآمدهای نفت و گاز تا پایان برنامه (ماده (۲۳۴) بند «ج»)

۲. نظام مالیاتی

- نسبت درآمدهای مالیاتی به بودجه عمومی،
- نسبت درآمدهای مالیاتی به تولید ناخالص داخلی،
- نسبت پوشش مالیاتی،
- افزایش نرخ مالیات بر ارزش‌افزوده،
- نسبت مالیات‌ها به درآمد عمومی دولت،
- رشد درآمدهای مالیاتی به قیمت ثابت،
- نسبت مالیات مستقیم به کل درآمد مالیاتی،
- نسبت مالیات غیرمستقیم به کل درآمد مالیاتی.

شاخص برنامه‌ای

۱. نسبت مالیات به تولید ناخالص داخلی حداقل ۱۰ درصد تا پایان برنامه (ماده ۱۱۷) بند «الف»
۲. افزایش سالیانه یک درصد در نرخ مالیات بر ارزش‌افزوده (ماده ۱۱۷) بند «الف» - تبصره «۲»
۳. نرخ مالیات بر ارزش‌افزوده ۸ درصد تا پایان برنامه (ماده ۱۱۷) بند «الف» - تبصره «۲»
۴. سهم شهرداری‌ها و دهیاری‌ها از نرخ مالیات بر ارزش‌افزوده به ۳ درصد (ماده ۱۱۷) بند «الف» - تبصره «۲»
۵. سهم دولت از نرخ مالیات بر ارزش‌افزوده به ۵ درصد (ماده ۱۱۷) بند «الف» - تبصره «۲»
۶. افزایش معافیت موضوع ماده (۱۳۸) قانون مالیات‌های مستقیم به میزان ۱۵ درصد در طول برنامه (ماده ۱۵۹)

۳. بودجه (ارقام عملکرد)

- نسبت بودجه عمومی دولت به تولید ناخالص داخلی،
- نسبت کسری بودجه غیرنفتی دولت به تولید ناخالص داخلی،
- سهم اعتبارات عمرانی از بودجه عمومی دولت،
- میانگین تأخیر در اجرای طرح‌های عمرانی برحسب زمان،
- نسبت مانده بدهی دولت به تولید ناخالص داخلی،
- رشد هزینه‌ای جاری.

شاخص برنامه‌ای

۱. عدم تجاوز بازپرداخت‌های سالیانه بدهی‌ها و تعهدات اعم از میان‌مدت و کوتاه‌مدت خارجی از سی درصد (۳۰٪) درآمدهای ارزی دولت (ماده ۸۱) بند «ب» جزء «۱»
۲. عدم تجاوز ارزش حال خالص بدهی‌ها و تعهدات دولت از پنجاه میلیارد (۵۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) دلار (ماده ۸۱) بند «ب» جزء «۲»
۳. افزایش نسبت درآمدهای عمومی به استثنای درآمدهای نفت و گاز به اعتبارات هزینه‌ای به‌طور متوسط سالیانه (۱۰) درصد (ماده ۱۱۷) بند «ب»
۴. افزایش سالیانه اعتبارات هزینه‌ای دولت حداکثر دو درصد (۲٪) کمتر از نرخ تورم (ماده ۱۱۷) بند «ج»

۴. خدمات عمومی

- سهم نیروی انسانی بخش عمومی از کل اشتغال،
- رشد قدرت خرید شاغلین بخش دولتی در مقایسه با نرخ تورم،
- رشد قدرت خرید بازنشستگان در مقایسه با نرخ تورم.

۲-۳. شاخص‌های بخشی

الف) دفاع

- سطوح به‌کارگیری فناوری‌های نوین،
- میزان پیاده‌سازی اصول پدافند غیرعامل در ساخت تسلیحات نظامی،
- میزان صرفه‌جویی در منابع مالی از طریق بومی‌سازی تسلیحات متعارف،
- میزان هوشمندسازی صنایع دفاعی،
- میزان برون‌سپاری و مشارکت‌افزایی بخش خصوصی و تعاونی در تجاری‌سازی محصولات علمی و فناورانه،
- تعداد توافقنامه‌های دفاعی با کشورهای همسایه،
- سهم وابستگی صنایع نظامی به منابع مالی دولتی و فاصله آنان با اقتصاد دفاعی خوداتکا،
- میزان حضور مؤثر در نمایشگاه‌های دفاعی بین‌المللی با هدف توسعه صادرات غیرنفتی،
- بار دفاعی جمهوری اسلامی ایران در بودجه سنواتی کل کشور.

ب) نظم و امنیت عمومی

- شاخص کل جرائم،
- شاخص ثبات سیاسی،
- تعداد زندانیان کشور،
- طول دوره رسیدگی به پرونده‌ها (میزان اطاله دادرسی)،
- نسبت تعداد قتل‌ها و سرقت‌های کشف شده به کل قتل‌ها و سرقت‌ها،
- میزان افزایش ضریب کنترل مرزها،
- میزان کاهش قاچاق کالا و مواد مخدر نسبت به دوره مشابه قبل،
- نسبت تعداد بحران‌های اجتماعی حل‌وفصل شده به بحران‌های اجتماعی ایجاد شده طی سال،
- نسبت تعداد بحران‌های سیاسی حل‌وفصل شده به بحران‌های سیاسی ایجاد شده طی سال،
- نسبت تعداد تشکل‌های اجتماعی و نهادهای مدنی ایجاد شده به جمعیت فعال کشور،
- نسبت تعداد احزاب و تشکل‌های تصویب شده به کل درخواست‌ها.

ج) امور اقتصادی

۱. امور کلی اقتصادی، بازرگانی و نیروی کار

۱-۱. فضای کسب‌وکار

- رتبه ایران در جهان از نظر شاخص رقابت‌پذیری جهانی،^۱
- رتبه ایران در جهان از نظر گزارش سالیانه دیده‌بان کارآفرینی،^۲
- رتبه ایران در جهان از نظر گزارش سالیانه فضای کسب‌وکار.^۳

۱-۲. بهره‌وری

- نرخ رشد بهره‌وری به تفکیک عوامل.

۱-۳. اشتغال

- نسبت جمعیت شاغل به کل جمعیت،
- نسبت جمعیت بیکار به کل جمعیت،
- نرخ بیکاری.

شاخص برنامه‌ای

۱. کاهش تعداد کل کارکنان هر دستگاه در تصدی‌های قابل واگذاری حداقل ۲ درصد سالیانه (ماده (۶۵) بند «ج»)
۲. تکمیل سالیانه ده درصد (۱۰٪) از پست‌های بلا تصدی مصوب موجود در پایان سال ۱۳۸۸ در راستای اجرای بند «۱۲» سیاست‌های کلی نظام در امور قضایی نیازهای قوه قضائیه در زمینه‌های مالی، تشکیلاتی و استخدامی (ماده (۲۱۱) بند «ب»)
۳. اختصاص حداقل ۵۰ درصد نیروهای انسانی (فارغ‌التحصیلان دانشگاه‌ها) به مناطق توسعه‌نیافته یا کمتر توسعه‌یافته کشور (ماده (۲۰۰))

۱-۴. ارز

- نرخ مؤثر ارز،
- شاخص بحران ارزی یا فشار سوداگرانه.

۱-۵. پول و بانک

- نرخ رشد نقدینگی،
- سهم بانک‌های غیردولتی از سپرده‌های بانکی،

1. GCR
2. GEM
3. Doing Bussiness

- دارایی‌های بانک مرکزی،
- بدهی‌های بانک مرکزی،
- پایه پولی،
- شبه‌پول،
- نقدینگی،
- سرعت گردش پول،
- نرخ سود بانکی،
- سهم بخش غیردولتی از تسهیلات بانکی.

۱-۶. بازار سرمایه

- نسبت ارزش سهام بورس اوراق بهادار به تولید ناخالص داخلی،
- نسبت ارزش معاملات بورس اوراق بهادار به تولید ناخالص داخلی،
- نسبت ارزش معاملات بورس کالا به تولید ناخالص داخلی،
- نسبت ارزش معاملات به نقدینگی،
- میزان ریسک‌پذیری سیستم مالی.

۱-۷. تجارت

- کل صادرات کالاها و خدمات،
- سهم صادرات غیرنفتی از کل صادرات،
- میزان سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی.

شاخص برنامه‌ای

۱. کاهش حداقل (۳۰) درصد از میادی ورودی و خروج تا پایان برنامه (ماده (۱۰۶))
۲. افزایش حجم عبور (ترانزیت) خارجی کالا سالیانه ۱۰ درصد تا پایان برنامه (ماده (۱۶۳) بند «ز» جزء «۳»)

۱-۸. مناطق آزاد

- سهم تولید در مناطق آزاد تجاری و مناطق ویژه اقتصادی از تولید ناخالص داخلی،
- سهم صادرات از مناطق آزاد تجاری و مناطق ویژه اقتصادی از کل صادرات غیرنفتی.

۲. کشاورزی، جنگلداری، ماهیگیری و شکار

- سهم محصولات کشاورزی از صادرات غیرنفتی،

- نرخ رشد ارزش افزوده در بخش کشاورزی،
- سهم اشتغال در بخش کشاورزی از کل اشتغال،
- ضریب مکانیزاسیون در بخش کشاورزی،
- کاهش حجم آب مصرفی در بخش کشاورزی،
- ارتقای راندمان آبیاری بخش کشاورزی،
- گسترش پوشش بیمه تولیدات بخش کشاورزی و عوامل تولید.

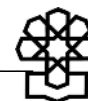
شناختن برنامه‌ای

۱. کاهش حجم آب مصرفی در بخش کشاورزی سالیانه یک درصد (ماده (۱۴۱) بند «الف»)
۲. ارتقای ارزش افزوده بخش کشاورزی بر مبنای ملاحظات توسعه پایدار سالیانه به میزان هفت درصد (۷٪) نسبت به سال ۱۳۸۸ (ماده (۱۴۳))
۳. ارتقای راندمان آبیاری بخش کشاورزی به ۴۰ درصد تا سال آخر برنامه (ماده (۱۴۳) بند «الف»)
۴. پوشش حداقل بیست و پنج درصد (۲۵٪) سطح تولید در مبارزه تلفیقی با آفات و بیماری‌های گیاهی تا پایان برنامه (ماده (۱۴۳) بند «د»)
۵. افزایش ضریب نفوذ ماشینی کردن (مکانیزاسیون) از یک اسب بخار در هکتار سال ۱۳۸۸ به (۱/۵) اسب بخار در هکتار تا سال آخر برنامه (ماده (۱۴۳) بند «و»)
۶. استفاده از کودهای آلی و زیستی (ارگانیک) در سطح مزارع و باغ‌های کشور حداقل در سقف یازده سال آخر برنامه چهارم و افزایش میزان مصرف این‌گونه کودها به سی و پنج درصد (۳۵٪) کل کودهای مصرفی در پایان برنامه (ماده (۱۴۳) بند «ز»)
۷. پوشش بیمه تولیدات بخش کشاورزی و عوامل تولید به میزان حداقل پنجاه درصد (۵۰٪) تولیدات تا پایان برنامه (ماده (۱۴۳) بند «ط»)
۸. ارتقای سطح کلی حمایت از کشاورزی به حداقل سی و پنج درصد (۳۵٪) ارزش تولید این بخش (ماده (۱۴۹) بند «ب»)

۳. سوخت و انرژی

۳-۱. نفت و گاز

- مقدار نفت و گاز اکتشافی (میلیون بشکه)،
- ظرفیت تولید نفت خام (هزار بشکه در روز)،
- ضریب بازیافت نفت خام (اولیه و ثانویه و...) (درصد)،
- میزان ذخایر درجا و قابل استحصال (به روش طبیعی) نفت خام (میلیون بشکه)،
- نسبت نفت اکتشافی قابل استحصال به تولید نفت خام (درصد)،

- باقیمانده عمر ذخایر نفتی (سال)،
- سهم ایران از تولید کشورهای عضو اوپک (درصد)،
- تولید گاز طبیعی (میلیون مترمکعب در روز)،
- گاز در دسترس برای تزریق (میلیون مترمکعب در روز)،
- گاز مورد نیاز برای تزریق (میلیون مترمکعب در روز)،
- میزان گازهای سوزانده شده (میلیون مترمکعب در روز)،
- تولید فرآورده‌های نفتی از قبیل بنزین، نفت‌گاز، نفت‌سفید، نفت‌کوره و گاز مایع (میلیون مترمکعب در روز)،
- مصرف فرآورده‌های نفتی از قبیل بنزین، نفت‌گاز، نفت‌سفید، نفت‌کوره، گاز مایع و مجموع آنها)،
- صادرات فرآورده‌های نفتی (میلیون مترمکعب در روز)،
- واردات فرآورده‌های نفتی (میلیون مترمکعب در روز)،
- متوسط مصرف روزانه گاز طبیعی (بدون تزریق)،
- واردات نفت خام و میعانات گازی (میلیون مترمکعب در روز)،
- صادرات نفت خام و میعانات گازی (میلیون مترمکعب در روز)،
- نسبت تولید گاز به ذخایر (درصد)،
- باقیمانده عمر ذخایر گازی (سال)،
- تولید میعانات گازی (هزار بشکه در روز)،
- صادرات گاز طبیعی،
- هزینه استخراج نفت خام،
- کیفیت فرآورده‌های نفتی و گازی (شاخص‌های کیفی).

شاخص برنامه‌ای

۱. افزایش ضریب بازیافت مخازن کشور در طول برنامه (ماده (۱۳۰))
۲. افزایش خدمات سوخت‌رسانی به کشتی‌ها (بانکرینگ) و خدمات جانبی در خلیج فارس و دریای عمان به میزان سالیانه حداقل بیست درصد (۲۰٪) از طریق بخش غیردولتی (ماده (۱۳۱))
۳. تولید صیانتی میدان‌های نفتی و گازی در طی سال‌های برنامه به توالی با حداقل ده درصد (۱۰٪)، بیست درصد (۲۰٪)، پنجاه درصد (۵۰٪)، هفتادوپنج درصد (۷۵٪) و صد درصد (۱۰۰٪) از میداین نفتی و گازی (ماده (۲۲۹))

۲-۳. برق

- میزان تولید برق،
- قیمت تمام شده برق،
- صادرات/ واردات برق و قیمت تمام شده آن،
- ضریب مصرف انرژی،
- افزایش توان تولیدی برق،
- بازده نیروگاه‌های برق،
- نرخ تلفات شبکه انتقال و توزیع،
- نرخ رشد مصرف برق،
- مصرف سرانه برق،
- ترکیب مصرف انرژی برق در بخش‌های مختلف (صنعتی، خانگی، تجاری، کشاورزی، عمومی و...)
- ترکیب سوخت دریافتی و ارزش حرارتی آنها،
- نسبت سرمایه‌گذاری بخش برق به GDP کشور،
- نسبت سرمایه‌گذاری بخش برق به سرمایه‌گذاری کشور،
- میزان بدهی‌های دولت به پیمانکاران حوزه برق،
- سهم تأمین مالی سرمایه‌گذاری به وسیله مؤسسات اعتباری.

شاخص برنامه‌ای

۱. افزایش توان تولیدی برق به بیست و پنج هزار (۲۵,۰۰۰) مگاوات در طول (ماده ۱۳۳) بند «د»

۳-۳. انرژی‌های پاک

تولید برق هسته‌ای و قیمت تمام شده آن.

شاخص برنامه‌ای

۱. تولید تا پنج هزار مگاوات انرژی بادی و خورشیدی در طول برنامه (ماده ۱۳۹)

۴. معدن، صنعت و ساختمان

- نرخ رشد ارزش افزوده بخش صنعت و معدن،
- سهم محصولات صنعتی از صادرات غیرنفتی،

- سهم محصولات معدنی از صادرات غیرنفتی،
- سهم اشتغال در بخش صنعت و معدن از کل اشتغال،
- سهم صنعت در تولید ناخالص داخلی به قیمت ثابت (درصد)،
- تشکیل سرمایه ثابت ناخالص صنعت به قیمت جاری (میلیارد ریال)،
- کل اشتغال صنعتی (نفر)،
- نرخ رشد بهره‌وری نیروی کار در صنعت (درصد)،
- نرخ رشد بهره‌وری سرمایه (درصد)،
- نرخ رشد بهره‌وری نیروی کار در بخش ساختمان،
- نرخ رشد بهره‌وری سرمایه در بخش ساختمان،
- نرخ رشد سرمایه‌گذاری بخش صنعت،
- سهم صنایع نوین دارای فناوری بالا در صادرات صنعتی.

۵. حمل و نقل

- میزان جابجایی مسافر از طریق حمل و نقل عمومی درون‌شهری،
- میزان جابجایی مسافر از طریق حمل و نقل جاده‌ای،
- میزان جابجایی مسافر از طریق حمل و نقل ریلی،
- میزان جابجایی مسافر از طریق حمل و نقل هوایی،
- میزان جابجایی مسافر از طریق حمل و نقل دریایی،
- سهم بخش غیردولتی در جابجایی مسافر در پروازهای داخلی (درصد)،
- سهم بخش غیردولتی در جابجایی مسافر در پروازهای بین‌المللی (درصد)،
- جابجایی کالا در کشور (میلیون تن)،
- جابجایی کالا در حمل و نقل جاده‌ای (میلیون تن)،
- جابجایی کالا در حمل و نقل ریلی (میلیون تن)،
- جابجایی کالا در حمل و نقل هوایی (هزار تن)،
- جابجایی کالا در حمل و نقل دریایی (هزار تن)،
- طول راه‌های کشور (آزادراه، بزرگراه، راه اصلی، راه فرعی و راه روستایی) (کیلومتر)،
- طول خطوط آهن کشور (کیلومتر)،
- طول خطوط احداثی در سال (کیلومتر)،

- طول خطوط بازسازی و بهسازی شده در سال (کیلومتر)،
- قیمت تمام شده جابجایی مسافر در کیلومتر (ریال)،
- روکش آسفالت راه‌های کشور (آزادراه، بزرگراه، راه اصلی، راه فرعی و راه روستایی) (کیلومتر)،
- میزان مرگ‌ومیر ناشی از حوادث حمل‌ونقل.

۶. ارتباطات

۱. سرانه پهنای باند و سایر شاخص‌های ارتباطات و فناوری اطلاعات،
۲. سهم صنعت فناوری اطلاعات در تولید ناخالص داخلی،
۳. افزایش صادرات محصولات، خدمات فنی و مهندسی دفاعی.

۱-۶. علم و فناوری

- نسبت دانش‌آموختگان به کل جمعیت کشور،
- نسبت دانش‌آموختگان شاغل به کل جمعیت فعال کشور،
- نسبت دانش‌آموختگان بیکار به کل جمعیت فعال کشور،
- نسبت هزینه‌های آموزش دولت به تولید ناخالص داخلی،
- نسبت هزینه‌های تحقیق و توسعه دولت به تولید ناخالص داخلی،
- سهم کشور در تولید علمی.

۲-۶. فناوری اطلاعات

- شاخص توسعه دولت الکترونیک،
- تعداد کاربران اینترنت،
- پهنای باند اینترنت بین‌المللی به جمعیت،
- نرخ دسترسی به اینترنت (۲۰ ماه در ساعت) به‌عنوان درصدی از درآمد سرانه،
- درصد خانوارهایی که به اینترنت دسترسی دارند،
- درصد ادارات دولتی که به اینترنت دسترسی دارند،
- درصد کسب‌وکارهایی که به اینترنت دسترسی دارند.

شاخص برنامه‌ای

۱. رتبه دوم در منطقه در تحقق شاخص‌های اصلی علم و فناوری (ماده (۱۶) بند «و» جزء «۸»)
۲. اتصال کلیه دستگاه‌های اجرایی و واحدهای تابعه و وابسته و شصت درصد (۶۰٪) خانوارها و کلیه کسب‌وکارها به شبکه ملی اطلاعات و اینترنت (ماده (۴۶) بند «الف»)
۳. کسب رتبه دوم در منطقه از نظر سرانه پهنای باند و سایر شاخص‌های ارتباطات و فناوری اطلاعات (ماده (۴۶) بند «الف»)
۴. سهم صنعت فناوری اطلاعات در تولید ناخالص داخلی تا ۲ درصد تا پایان برنامه (ماده (۴۶) بند «الف»)
۵. افزایش صادرات محصولات، خدمات فنی و مهندسی دفاعی به میزان حداقل ۵۰ درصد (ماده (۱۹۷) بند «ب»)

۷. سایر بخش‌ها**۷-۱. توسعه تعاون**

- سهم بخش تعاونی از تولید ناخالص داخلی،
- افزایش سهم تعاونی‌ها در بازار پولی کشور.

شاخص برنامه‌ای

۱. سهم بخش تعاون از اقتصاد ملی تا ۱۵ درصد تا پایان برنامه (ماده (۱۲۴))
۲. افزایش سهم تعاونی‌ها در بازار پولی کشور به ۱۵ درصد تا سال چهارم برنامه (ماده (۱۲۴) بند «الف»)

۷-۲. منابع آب

- شاخص بهره‌وری مصرف آب در بخش کشاورزی،
- میزان دسترسی پایدار به آب آشامیدنی سالم،
- جمعیت شهری با دسترسی به شبکه فاضلاب مناسب،
- ایجاد تعادل بین تغذیه و برداشت سفره‌های آب زیرزمینی در دشت‌های با تراز منفی،
- مهار آب‌های سطحی از طریق احداث سدهای مخزنی (برای مصارف غیر از تولید انرژی) (میلیون مترمکعب)،
- شبکه‌های اصلی و طرح‌های ملی (توسعه و بهبود) (هزار هکتار).

شاخص برنامه‌ای

۱. بهبود به میزان حداقل بیست و پنج درصد (۲۵٪) نسبت به سال آخر برنامه چهارم (دوازده‌ونیم درصد (۱۲/۵٪) از محل کنترل آب‌های سطحی و دوازده‌ونیم درصد (۱۲/۵٪) از طریق آبخیزداری و آبخوانداری) (ماده (۱۴۰) بند «الف»)

۳-۷. توسعه روستایی

- نرخ بیکاری روستایی،
- ضریب جینی روستایی،
- نرخ مشارکت اقتصادی روستایی،
- شاخص توسعه انسانی روستایی (به تفکیک اجزا)،
- درصد باسواد جمعیت روستایی ۶ سال و بالاتر،
- متوسط درآمد سالیانه خانوارهای روستایی (به قیمت ثابت)،
- نسبت جمعیت روستایی به شهری.

شاخص برنامه‌ای

۱. تعمیم و گسترش ۱۰۰ درصدی بیمه روستایی (ماده (۱۹۴) بند «س»)

د) حفاظت محیط زیست

- نسبت اراضی پوشیده از جنگل،
- نسبت مناطق حفاظت شده به کل،
- سرانه تولید دی‌اکسیدکربن،
- میزان مواد مخرب لایه ازن که حذف شده (تن در سال) تقسیم بر کل میزان مواد مخرب لایه ازن در سال مبنا (تن در سال)،
- تعداد رودخانه‌های مهم آلوده کشور تقسیم بر تعداد کل رودخانه‌های مهم کشور،
- سطح مناطق حفاظت شده تقسیم بر سطح کشور،
- سطح مناطق دارای طرح مدیریت محیط زیست تقسیم بر وسعت مناطق تحت مدیریت محیط زیست،
- تعداد گونه‌های در معرض تهدید کشور تقسیم بر تعداد کل گونه‌های شناخته شده،
- مساحت تالاب‌های حفاظت شده تقسیم بر تعداد کل تالاب‌های کشور،
- عضویت کشور در کنوانسیون‌های بین‌المللی مرتبط با محیط زیست تقسیم بر تعداد کنوانسیون‌های مرتبط موجود در جهان.

ه) مسکن و تسهیلات شهری

- تعداد واحد مسکونی نوساز در مناطق شهری،

- تعداد واحد مسکونی نوساز در مناطق روستایی،
- نرخ افزایش سالیانه قیمت مسکن،
- شاخص نسبت بهای مسکن به درآمد خانوار،
- نسبت تعداد کل واحدهای مسکونی ساخته شده (رسمی و غیررسمی) به ازای هر هزار نفر جمعیت،
- نسبت مسکن تولیدی در هر شهر به کل تولید مسکن کشور به سهم جمعیت آن شهر از کل جمعیت کشور،
- نسبت تعداد خانوارها به تعداد واحدهای مسکونی (شاخص تراکم خانوار در مسکن)،
- نسبت وام‌های جدید مسکن به تمام وام‌های جدید اعطایی در یک سال،
- بررسی درصد اجرای طرح‌های ساماندهی سیمای شهری به برنامه‌های مصوب،
- شاخص کیفیت، مقاومت، دوام و بعضاً بهداشت تولید مصالح و فرآورده‌های ساختمانی،
- مقدار بافت‌های فرسوده و میزان مساحت بهسازی و نوسازی شده در آن بافت‌ها،
- شاخص میانگین تعداد واحد مسکونی در ساختمان،
- متوسط سرانه زیربنای واحد مسکونی،
- عمر متوسط مسکن.

شناخت برنامه‌ای

۱. احیا و بازسازی بافت‌های فرسوده شهری سالیانه ۱۰ درصد در طول برنامه (ماده (۱۷۱))
۲. نزدیک شدن فاصله شاخص برخورداری شهرستان‌های با کمتر از سطح متوسط کشور در پایان برنامه چهارم در بخش‌های اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، زیربنایی و امنیتی در هر سال برنامه حداقل ده درصد (۱۰٪) به سطح یاد شده (ماده (۱۸۰))

و) بهداشت

- میزان مرگ‌ومیر کودکان زیر یک سال،
- نسبت هزینه‌های دولت در بخش بهداشت و درمان به تولید ناخالص داخلی (GDP)،
- محاسبه بار بیماری‌ها،
- امید به زندگی در بدو تولد.

ز) تفریح، فرهنگ و مذهب

- شاخص استفاده از اماکن فرهنگی - مذهبی،
- شاخص استفاده از اماکن ورزشی،

- شاخص استفاده از سایر اماکن فرهنگی،
- شاخص مطالعه مطبوعات،
- شاخص مطالعه کتاب،
- سرانه فضای ورزشی،
- سرانه کتابخانه عمومی،
- سرانه روزنامه و هفته‌نامه.

شاخص برنامه‌ای

۱. برخورداری حداقل یک‌چهارم مساجد شهری و روستاهای بالای هزار نفر جمعیت از کانون فرهنگی و هنری (ماده (۶) بند «و»)

ح) آموزش

- سهم اعتبارات آموزش عالی از کل تولید ناخالص داخلی،
- سهم کمک دولت به آموزش عالی از بودجه عمومی دولت،
- سهم اعتبارات بخش آموزش و تحقیقات،
- سهم مشارکت بخش خصوصی در آموزش عالی،
- نسبت دانشجویان به کل جمعیت کشور (۱۸-۲۴ سال)،
- نسبت دانشجویان تحصیلات تکمیلی به کل دانشجویان،
- نسبت اعضای هیئت علمی به دانشجویان،
- تعداد مجلات علمی - پژوهشی دانشگاهی نمایه شده در ISI،
- تعداد مجلات علمی - پژوهشی دانشگاهی نمایه شده در ISC،
- تعداد مقالات چاپ شده در ISI و ISC،
- تعداد مقالات اسناد شده در ISI و ISC،
- تعداد ثبت اختراع.

شاخص برنامه‌ای

۱. افزایش سهم بودجه تحقیق و پژوهش از تولید ناخالص داخلی به ۳ درصد تا پایان برنامه (ماده (۱۶) بند «ه»)

۲. افزایش سالیانه ۰/۵ درصد سهم بودجه تحقیق و پژوهش از تولید ناخالص داخلی (ماده (۱۶) بند «ه»)

۳. افزایش ورود دانش‌آموختگان به دوره‌های تحصیلات تکمیلی به ۲۰ درصد تا پایان برنامه (ماده (۱۶) بند «ب»)

۴. واگذاری امور خدمات رفاهی دانشجویان به بخش غیردولتی در هر سال حداقل ۲۰ درصد (ماده (۲۰) بند «د»)

۵. ارتقای شاخص نسبت عضو هیئت علمی تمام‌وقت به دانشجویان در دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزشی عالی غیردولتی به حد اکثر چهل و در دانشگاه پیام نور به حد اکثر دویست و پنجاه تا پایان برنامه (ماده (۱۶) بند «ج»)

ط) حمایت اجتماعی

۱. بیمه سلامت

- میزان سطح پوشش بیمه درمانی،
- میزان پرداخت از جیب مردم.

۲. حمایتی و توانمندسازی

- سهم ۲۰ درصد فقیرترین افراد در مصرف و درآمد ملی،
- جمعیت زیر خط فقر مطلق،
- میزان پوشش بیمه تأمین اجتماعی (برمبنای حمایت).

شاخص برنامه‌ای

۱. کاهش سهم مردم از هزینه‌های سلامت به ۳۰ درصد تا پایان برنامه (ماده (۴۲))
۲. توانمندسازی سالیانه حداقل ۱۰ درصد از خانواده‌های تحت پوشش دستگاه‌های حمایتی به‌استثنای سالمندان و معلولین ذهنی (ماده (۳۹) بند «ب»)

۳. سرمایه اجتماعی، جوانان، خانواده و ایثارگران

- شاخص اعتیاد به مواد مخدر،
- متوسط سن ازدواج دختران،
- متوسط سن ازدواج پسران،
- نسبت طلاق به ازدواج،
- رتبه ایران در شاخص توسعه انسانی.

شاخص برنامه‌ای

۱. کاهش میزان تلفات جانی ناشی از تصادفات رانندگی در جاده‌های کشور سالیانه ۱۰ درصد در طول برنامه (ماده (۱۶۳) بند «و» جزء «۳»)
۲. حداقل بیست‌وپنج درصد (۲۵٪) نیاز استخدامی خود را از میان فرزندان شهدا و فرزندان جانبازان پنجاه درصد (۵۰٪) و بالاتر و فرزندان آزادگانی که حداقل پنج سال سابقه اسارت دارند. پنج درصد (۵٪) سهمیه استخدامی به سایر جانبازان، آزادگان، رزمندگان و همسر و فرزندان آنان اختصاص می‌یابد (ماده (۴۴) بند «و»)
۳. تأمین حداقل ده درصد (۱۰٪) اعضای هیئت علمی مورد نیاز از بین جامعه ایثارگران (ماده (۴۴) بند «ز»)
۴. افزایش حداقل ۱/۵ میلیون نفر بسیجی فعال و ویژه تا پایان برنامه (ماده (۱۸۶) بند «الف»)

۴. بیمه‌های اجتماعی

- نسبت پوشش بیمه تأمین اجتماعی.

پیوست‌ها

پیوست ۱. ارزیابی عملکرد

ارزیابی عملکرد به منظور تشخیص چگونگی دستیابی به هدف‌های مورد نظر، پی بردن به نقاط ضعف و قوت و سرانجام فراهم نمودن زمینه مناسب جهت استفاده مطلوب از تمامی منابع سازمان است^۱ و مراحل انجام ارزیابی عملکرد مجموعه‌ای از اقدامات با ترتیب و توالی خاص می‌باشد که در آن ارزیابی عملکرد دستگاه مورد نظر به نتیجه می‌رسد. برای این فرآیند می‌توان گام‌هایی به شرح ذیل در نظر گرفت که کم‌وبیش مورد توافق کلی می‌باشد:^۲

الف) تدوین و تنظیم شاخص‌های ارزیابی عملکرد

این شاخص‌ها، برگرفته از رسالت، اهداف و استراتژی‌های کلان سازمان می‌باشند.

ب) تدوین و تعیین معیارهای استاندارد عملکرد برای شاخص‌ها

یکی از مهمترین مراحل در فرآیند ارزیابی عملکرد «مقایسه عملکرد با استاندارد» می‌باشد در این میان روش‌ها و راهکارهای متفاوتی وجود دارد که هر یک به خوبی به محاسبه و مقایسه کارایی واحدها و اولویت‌بندی آنها می‌پردازند. در مجموع وزن و اهمیت نسبی شاخص‌ها از اهم مسائلی است که معمولاً این تکنیک‌ها به نحوی به آن پرداخته و به هر شاخص وزنی درخور اهمیت آن نسبت می‌دهد.

ج) سنجش یا اندازه‌گیری عملکرد واقعی

د) مقایسه عملکرد با استانداردها

یکی از مهمترین مراحل در فرآیند ارزیابی عملکرد «مقایسه عملکرد با استاندارد» می‌باشد در این میان روش‌ها و راهکارهای متفاوتی وجود دارد که هر یک به خوبی به محاسبه و مقایسه کارایی واحدها و اولویت‌بندی آنها می‌پردازند. در مجموع وزن و اهمیت نسبی شاخص‌ها از اهم مسائلی است که معمولاً این تکنیک‌ها به نحوی به آن پرداخته و به هر شاخص وزنی درخور اهمیت آن نسبت می‌دهند.

هـ) اطلاع‌رسانی به ارزیابی‌شونده

۱. سیدعلی میرحسینی و محمدرضا علیرضایی، روش‌های نوین ارزیابی عملکرد، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، شماره

مسلسل ۶۸۱۲، ۱۳۸۲، ص ۳۳.

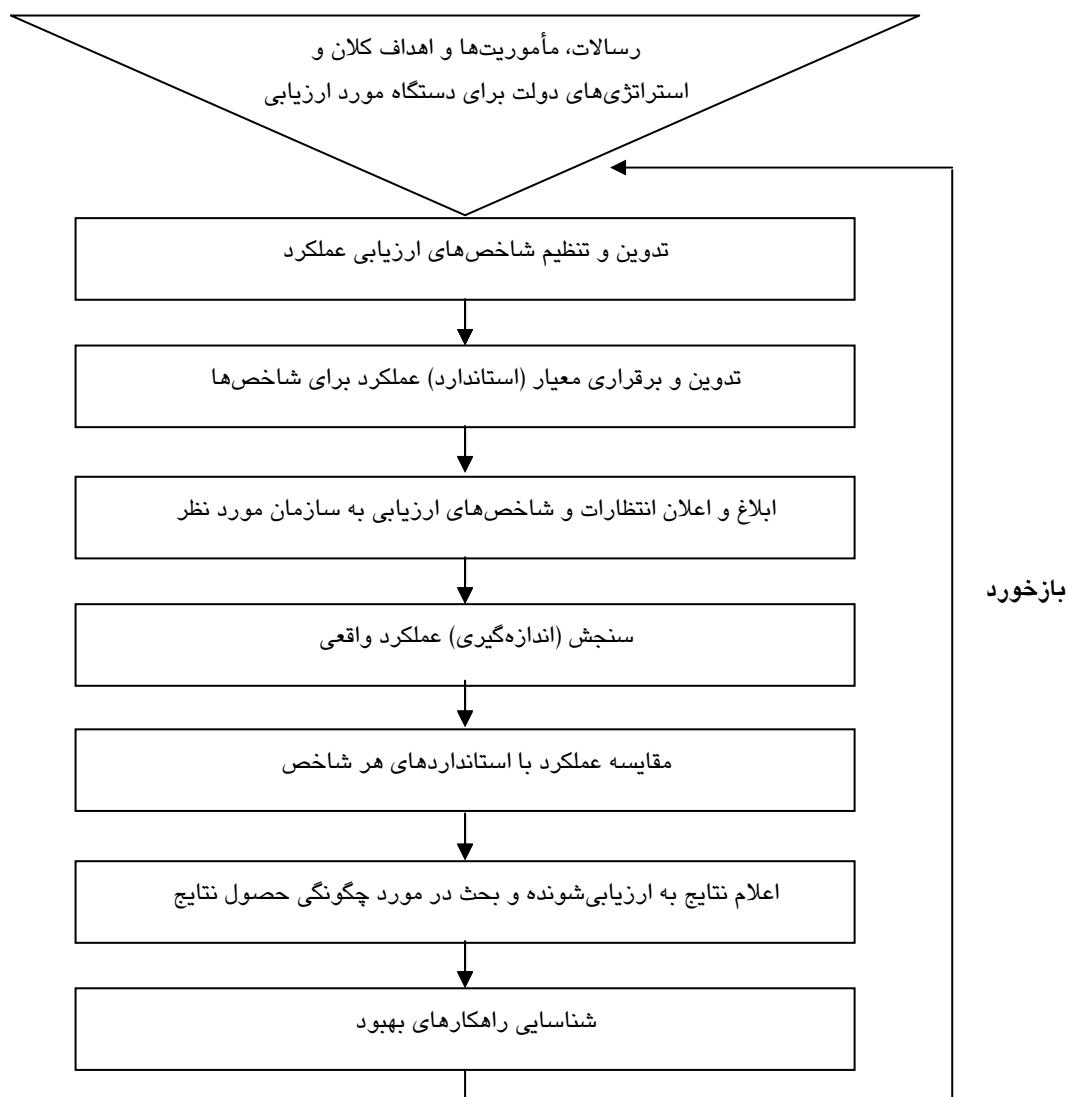
۲. همان، صص ۳۵ تا ۳۷.

(و) شناسایی راهکارهای بهبود

شناسایی راهکارهای بهبود و چگونگی انجام عملیات اصلاحی گام تکمیل‌کننده این فرآیند است. در واقع هدف اصلی ارزیابی که بهبود عملکرد و توسعه ظرفیت‌های واحد ارزیاب‌شونده است در این گام نهفته می‌باشد. اجرای درست این مرحله نیاز به همکاری مداوم ارزیابی‌شونده و ارزیابی‌کننده و در نهایت می‌تواند به اثربخش شدن نظام ارزیابی بیانجامد.

نمودار مراحل ارزیابی عملکرد

اگرچه که مراحل فوق تقریباً برای همه سازمان‌ها و ارگان‌ها یکسان است، ولی لازم است در هر مورد ویژگی‌ها، اهداف، مقاصد، برنامه‌ها، وظایف و سایر شرایط زمانی و مکانی سازمان در نظر گرفته شود. به عبارت دیگر همه سازمان‌ها را نمی‌توان با یک نوع شاخص معین و از پیش

تعریف شده ارزیابی کرد. در واقع بدون توجه به موقعیت و زمینه‌های اثرگذار بر فعالیت‌های یک سازمان نمی‌توان انتظار یک ارزیابی منطقی و قابل قبول را داشت.

اصول بنیادین ارزیابی عملکرد را می‌توان به شرح ذیل بیان کرد: روشن بودن اهداف، تمرکز بر اولویت‌ها، توجه به محدودیت‌ها، جامع‌نگری (متوازن و متعادل ساختن نظام ارزیابی و عدم تمرکز بر یک یا تعدادی از فعالیت‌های سازمان)، توجه به نتایج، داشتن رویکرد سیستمی به ارزیابی عملکرد (در رویکرد سیستمی، علاوه بر توجه به تعامل اجزای درونی، به ارتباط متقابل با محیط بیرون نیز توجه می‌شود)، در نظر گرفتن تمهیدات قانونی و فرهنگی (در یک نظام ارزیابی عملکرد می‌باید به زیرساخت‌های قانونی و فرهنگی موجود در جامعه و دستگاه‌ها نیز توجه شود)، رویکرد عمل در وضعیت مطلوب و حرکت به سمت وضعیت مطلوب و وجود شاخص‌های جامع و مؤثر.

پیوست ۲. ویژگی‌های شاخص‌های ارزیابی عملکرد

چنان‌که ذکر شد نظام ارزیابی عملکرد کارآمد با شاخص‌های کلیدی عملکرد رابطه تنگاتنگ دارد، پس باید انتخاب شاخص‌ها به گونه‌ای باشد که جنبه‌های مختلف فعالیت یک دستگاه را تحت پوشش قرار دهد. به عنوان نمونه برای برخی از دستگاه‌ها که درگیر تولید فیزیکی هستند می‌توان میزان فروش یا میزان تولید و همچنین میزان کیفیت محصولات را به عنوان شاخص در نظر گرفت، ولی برای دستگاه‌هایی که مشغول ارائه خدمات به عموم هستند شاخص‌هایی نظیر متوسط مدت زمان مورد نیاز برای اتمام کار یک ارباب رجوع یا تعداد پرونده‌های خاتمه یافته در یک مدت زمان مشخص را در نظر گرفت.^۱

نکته بسیار مهم دیگر در رابطه با ارزیابی، ارائه شاخص‌ها به صورت متوالی و طی زمان‌هایی خاص می‌باشد. ارائه شاخص‌ها به صورت متوالی و زمانبندی شده این امکان را فراهم می‌کند که بتوان شاخص‌ها را مقایسه کرده و ایده‌های پیرامون روند کلی رشد شاخص‌ها به دست آورد. بر این مبنا می‌توان برای موارد کوتاه مدت، میان مدت و بلندمدت شاخص تعریف کرد. مورد دیگر تدوین شاخص‌ها بر مبنای سطوح کلان و خرد می‌باشد. می‌توان از یک طرف شاخص‌هایی برای تک تک دستگاه‌ها و ریزفعالیت آنها تدوین نمود (شاخص‌های خرد) و یا شاخص‌هایی جهت عملکرد کلی اقتصاد و یا دستگاه (شاخص کلان) ارائه کرد. شاخص‌های انتخابی باید دارای ویژگی‌های ذیل باشد:^۲

(الف) شفافیت: شاخص‌های عملکردی باید ساده و قابل فهم بوده و به طور مناسبی تعریف

۱. غلامعلی طبرسا، رویکرد نوین شاخص‌سازی در فرآیند ارزیابی عملکرد دستگاه‌های دولتی، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، شماره مسلسل ۶۸۱۲، ۱۳۸۲، صص ۹۷ و ۹۸.

۲. فاطمه عزیزخانی و دیگران، ارزیابی سازوکار نظارتی برنامه چهارم توسعه و چگونگی نظارت بر برنامه پنجم توسعه، دفتر مطالعات برنامه و بودجه مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، شماره مسلسل ۱۰۴۷۸، ۱۳۸۹، ص ۴.

شده باشند.

- (ب) **قابلیت مقایسه:** شاخص‌های عملکردی باید به نحوی تعریف گردند که امکان مقایسه شاخص‌های همگون وجود داشته باشد.
- (ج) **قابلیت کنترل:** عملکرد مدیران و دستگاه‌ها باید برای حیطه‌هایی از فعالیت مورد سنجش قرار گیرند که در حیطه کنترل آنها باشند.
- (د) **وابسته به شرایط:** عملکرد مستقل از محیطی نیست که تصمیمات در آن اتخاذ می‌گردند. محیط دربرگیرنده ساختار، سبک مدیریتی اتخاذ شده و همچنین نااطمینانی‌ها و پیچیدگی‌های محیط خارجی می‌باشد و لذا شاخص‌های عملکردی باید اثر عوامل محیطی را به‌گونه‌ای لحاظ نمایند.
- (ه) **جامع:** شاخص‌ها باید جنبه‌های مختلف فعالیتی را پوشش دهند تا بتوانند تصویر فراگیری از وضعیت عملکرد را فراهم نمایند.
- (و) **محدود:** شاخص باید بر مبنای ارائه عملکردی خاص تدوین گردد. انتخاب شاخصی جهت انعکاس کلیه جنبه‌های فعالیتی یک دستگاه امکانپذیر نمی‌باشد.
- (ی) **امکانپذیری:** شاخص‌ها باید به‌گونه‌ای طراحی گردند که ارزیاب قادر به تهیه شاخص مربوطه باشد.

منابع و مأخذ

۱. میرحسینی، سیدعلی و محمدرضا، علیرضایی. روش‌های نوین ارزیابی عملکرد مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، شماره مسلسل ۶۸۱۲، ۱۳۸۲.
۲. طبرسا، غلامعلی. رویکرد نوین شاخص‌سازی در فرآیند ارزیابی عملکرد دستگاه‌های دولتی، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، شماره مسلسل ۶۸۱۲، ۱۳۸۲.
۳. عزیزخانی، فاطمه و دیگران. ارزیابی سازوکار نظارتی برنامه چهارم توسعه و چگونگی نظارت بر برنامه پنجم توسعه، دفتر مطالعات برنامه و بودجه، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، شماره مسلسل ۱۰۴۷۸، ۱۳۸۹.
۴. طهرانی، مریم و مالکی، محمدرضا. بررسی تشخیص و تشکیل سازمان نظارت مجلس شورای اسلامی، دفتر مطالعات برنامه و بودجه، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، شماره مسلسل: ۱۰۹۹۳.

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

شماره مسلسل: ۱۲۱۳۴

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: شاخص‌های ارزیابی عملکرد دستگاه‌های اجرایی

نام دفاتر: کلیه دفاتر تخصصی مرکز پژوهش‌ها

جمع‌بندی و تدوین: فاطمه عزیزخانی

ناظر علمی: محمد قاسمی

مقتضی: محمدرضا باهنر (نایب‌رئیس و معاون نظارت مجلس شورای اسلامی)

ویراستار تخصصی: —

ویراستار ادبی: —

واژه‌های کلیدی: —

تاریخ انتشار: ۱۳۹۰/۱۰/۶